

แบบรายงานการนำเสนอผลงาน

โครงการรางวัลการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) โรงพยาบาลกองทัพบก

1. ชื่อผลงาน/โครงการพัฒนา

การศึกษาประสิทธิภาพของยาระงับปวดชนิดรับประทานก่อนการผ่าตัด ในแผนกทันตกรรม โรงพยาบาลค่ายชนะรัชต์ (Effectiveness of Pre-emptive analgesia in Dental Department, Thanarat Hospital)

2. ชื่อผู้วิจัย (แผนกทันตกรรม โรงพยาบาลค่ายชนะรัชต์)

1. พ.อ. ธนกฤต นพคุณวิชัย
2. จ.ส.อ. รุ่งอรุณ ร่วมกลาง
3. นาง อุษา ลิขิตวัฒนะ

3. บทนำ

การผ่าฟันคุด หรือ การผ่าตัดในช่องปาก เป็นหัตถการที่มักมีอาการปวดหลังการผ่าตัด โดยพบว่าผู้ป่วยแต่ละรายมีระดับความปวดแตกต่างกันไป ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างนี้มีหลายปัจจัย โดยจากการเก็บข้อมูลความต้องการของผู้ป่วยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริการพบว่า ความต้องการของผู้ป่วยกลุ่มนี้คือ อยากให้อาการปวดน้อยที่สุดหรือไม่ปวดเลย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้อาการปวดลดลง คือการใช้ยาระงับปวดชนิดรับประทานก่อนการผ่าตัด (Pre-emptive analgesia) เป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อให้ระยะเวลาออกฤทธิ์ ตรงกับเวลาเริ่มผ่าตัดพอดี แต่เนื่องจากการทำงานในแผนกทันตกรรมไม่สามารถเริ่มทำการผ่าตัดในเวลา 1 ชั่วโมงพอดีได้ แผนกทันตกรรมจึงอยากทราบว่า การที่ผู้ป่วยได้รับประทานยาก่อนการผ่าตัด มีผลช่วยลดอาการปวดหลังผ่าตัดหรือไม่ และการรับประทานยาแก้ปวดก่อนผ่าตัดเป็นเวลาต่างกันั้น มีผลระงับปวดที่ต่างกันหรือไม่ เพื่อนำไปพัฒนาการดูแลผู้รับบริการ และ ปรับปรุงแนวทางในการให้ยาระงับปวดก่อนการผ่าตัด ให้เหมาะสม

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบประสิทธิภาพของการใช้ยาระงับปวดชนิดรับประทานก่อนการผ่าตัด ในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดในช่องปากที่แผนกทันตกรรม
2. เพื่อทราบผลความแตกต่างของระยะเวลาที่รับประทานทานกับผลการระงับปวดหลังผ่าตัด
3. เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดที่แผนกทันตกรรม

5. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้ยาระงับปวดก่อนการผ่าตัด (Pre-emptive analgesia) หมายถึง การใช้ยาระงับปวดก่อนการผ่าตัดเพื่อลดสิ่งกระตุ้น (antinociceptive treatment) ที่จะเพิ่มกระแสกระตุ้นระบบประสาท (afferent input) ทำให้ลดอาการปวดหลังการผ่าตัด

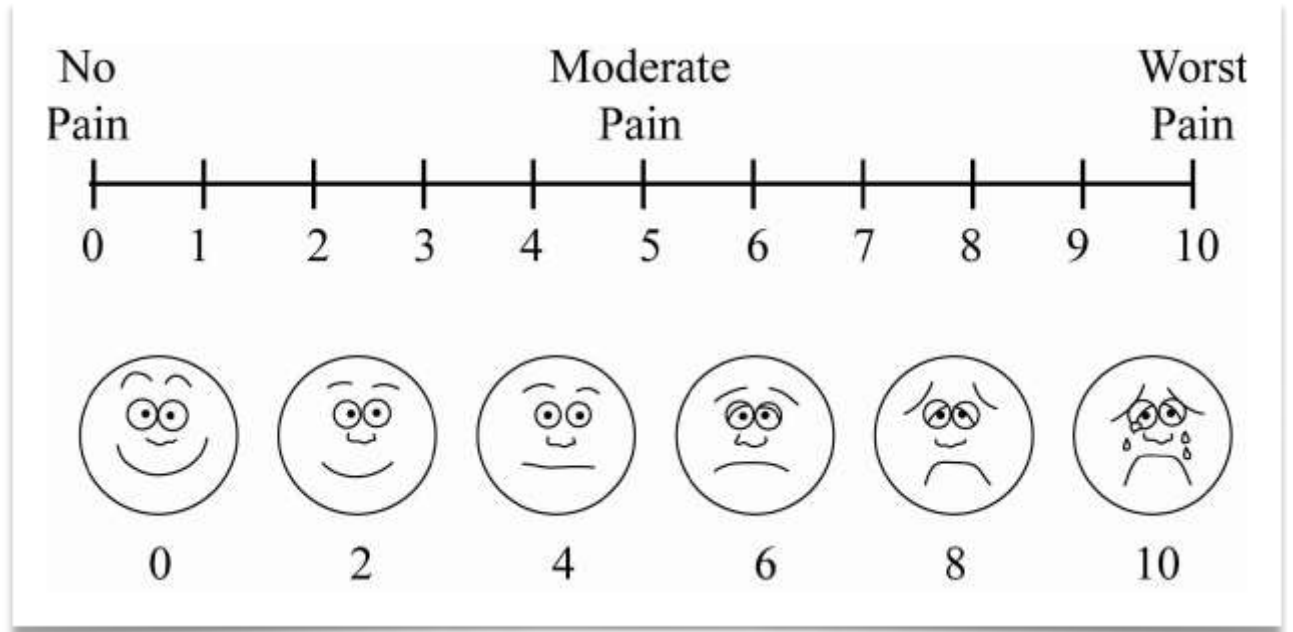
6. วิธีการดำเนินงาน

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

- อายุ 18-65 ปี
- เป็นผู้รับบริการผ่าตัดในช่องปาก ที่แผนกทันตกรรม โรงพยาบาลค่ายชนะรัชต์ ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 31 มกราคม 2559
- ไม่มีโรคประจำตัวที่เป็นข้อห้ามในการผ่าตัด
- ไม่มีประวัติแพ้ยาในกลุ่ม NSAID รวมทั้งยาที่ใช้ร่วมในการศึกษา
- ไม่มีประวัติโรคกระเพาะอาหาร เลือดออกในทางเดินอาหาร โรคหัวใจและหลอดเลือด
- สามารถติดต่อ และ รับการติดตามอาการอย่างต่อเนื่องตามเวลาที่กำหนดได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ใช้ Numeric Rating Scale และ Wong-Baker FACES Pain Rating Scale ร่วมกับการ
สอบถาม (รูป 1)

รูปที่ 1 Numeric Rating Scale และ Wong-Baker FACES Pain Rating Scale

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ป่วยจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลำดับการยื่นบัตร โดยผู้ป่วยกลุ่มแรก (กลุ่มควบคุม) จะได้รับการซักประวัติก่อนรับประทานยา Antibiotic ก่อนการผ่าตัด ส่วนกลุ่มที่สอง (กลุ่มทดลอง) จะได้รับยา Antibiotic ร่วมกับยาระงับปวด Ibuprofen 400mg และ Paracetamol 500mg ก่อนการผ่าตัด บันทึกเวลารับประทานยา และเวลาเริ่มผ่าตัด โดยแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดจะไม่ทราบว่าผู้ป่วยได้รับยาอะไรบ้าง หลังจากผ่าตัดและให้คำแนะนำแล้ว มีการติดตามผลอาการปวดหลังผ่าตัดและบันทึกข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่แผนกทันตกรรม ใน 1, 3 และ 7 วันตามลำดับ หลังจากนั้นนำผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

7. ผลการศึกษา

มีผู้ป่วยในการศึกษาทั้งสิ้น 60 ราย ในกลุ่มควบคุม 30 ราย และ กลุ่มทดลอง 30 ราย อายุเฉลี่ย 25.67 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ได้รับการวินิจฉัยเป็น Impaction tooth 52 ราย และ Impaction tooth with Pericoronitis 7 ราย Embedded tooth 1 ราย ระยะเวลารอคอยผ่าตัดหลัง

รับประทานยา เฉลี่ย 54.25 นาที (5 นาที ถึง 115 นาที) ไม่พบภาวะแทรกซ้อนจากการ
รับประทานยา และ การผ่าตัด จากการติดตามอาการปวดหลังการผ่าตัด ในวันที่ 1,3 และ 7
พบว่า ในกลุ่มควบคุม มีระดับความปวดเฉลี่ย 5.53, 2.3 และ 0.3 ส่วนในกลุ่มที่ได้รับยา มีระดับ
ความปวดเฉลี่ย 3.87, 1.57 และ 0.17 ตามลำดับ

8. อภิปราย สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ความเจ็บปวดหลังการผ่าตัดเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยไม่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยแผนกทันตกรรม
โรงพยาบาลค่ายพระนครศรีอยุธยา ได้พัฒนาการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการลดโอกาสเกิด
ความผิดพลาดในการรักษา เน้นความปลอดภัยทั้งผู้ป่วยและผู้ให้บริการเป็นสำคัญ จนใน
ปัจจุบัน อุบัติการณ์ในการเกิด ความผิดพลาด อันตราย หรือ ภาวะแทรกซ้อน ใกล้เคียงศูนย์ ดังนั้น
จึงเริ่มมาทำการพัฒนาการบริการตามความต้องการของผู้รับบริการ โดยจากผลการศึกษาพบว่า
ระดับความเจ็บปวดหลังผ่าตัดในกลุ่มที่ได้รับยา รับประทานก่อนการผ่าตัด น้อยกว่าในกลุ่มที่
ไม่ได้รับยา รับประทานก่อนการผ่าตัด รวมทั้งพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างช่วงเวลาตั้งแต่
รับประทานยาจนได้รับการผ่าตัด

จากข้อจำกัดหลายอย่างในการศึกษานี้ จึงได้มีการนำแนวทางและผลการศึกษาเบื้องต้น
ไปนำเสนอต่อภาควิชาศัลยศาสตร์มหาวิทาลัยรังสิต เพื่อทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยมี
การ Random sampling และ ออกแบบการศึกษาเป็น RCT split mouth Tripple blind study
ต่อไป